

ДІЛО

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, II. пав.
Конто пошт. шлади. 26.726.
Адреса теле. „Діло—Львів“.
Число телефону 565.
Рукописів
редакція не повертає.

ПЕРЕДПЛАТА
в Австро-Угорщині:
місячно . . . . . 5— К.
чвертьрічно . . . . . 15— „
піврічно . . . . . 28— „
щорічно . . . . . 56— „
у Львові (без доставки):
місячно . . . . . 4— К.
чвертьрічно . . . . . 12— „
піврічно . . . . . 22— „
щорічно . . . . . 44— „
в Німеччині:
піврічно . . . . . 28— М.
щорічно . . . . . 54— „
За зміну адреси
платить ся 50 с.

Ціна оголошень:
Рядки петляків, двохколонний
400 лігів кісок 60 с, в одностовпці
1 К, в одностовпці 1-го, в одностовпці
2-го, в одностовпці 3-го. Склади
товарів друкувати не можна. Оголоше-
ння на суботу і неділю подорожні.
Пастійні оголошення в особливий
— — — — — укладок.
Один примірник коштує
у Львові 16 с.
на провінції 20 с.

Видає: Видавничий Опікун „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Вацлав Пашейко.

Міністер внутр. справ Кістяківський про завдання української адміністрації.

Київ, 22. серпня 1918.

Дня 19. с. м. в Києві почався в'їзд губер-
ських старост та їх помішників.
Головував на в'їзді міністер внутрішніх
справ Ігор Кістяківський. На в'їзд прибули ста-
рости або їх помішники від усіх губерній Укра-
їни, градоначальники київський — ген. Хану-
сов, одеський — ген. Мустафін та миколаїв-
ський — де-Бонді.
На першому засіданні в'їзду мін. вн. справ
Кістяківський вголосив промову, в якій
між иншим сказав:
Панове губерніяльні старости і панове мі-
ські отави. Довольте привітати Вас од імені
жовельможного цина гетьмана, українського
правительства і міністерства внутрішніх справ.
Ваша творча чотириох мітцями праця на місяцях,
а також зібраний Вами багатий фактичний ма-
теріал спонукали міністерство внутрішніх справ
виставити на спільне обговорення й вирішення
важливих питань внутрішнього управління
держави. Щоби об'єднати працю наради
дозвольте подати вам кілька загальних засад,
якім гадке керуватись міністерство внутрішніх
справ.
При допомозі союзників, німецької держа-
ви і Австро-Угорщини, Україна вступила на ши-
рокий шлях свого державного самостійного
існування. Ріст та розвиток України можливі
тільки на твердих національних підставах. Ме-
туватий рух селян хліборобів, вернений здоро-
вний ідеал державности, підняв історичний
справор української самостійности — гетьман-
ство. Під тим прихороном йде глибокий націо-
нальний рух і нашим завданням підтримати його
всіма знобами й всіма силами. Культурна,
просвітна та взагалі національна праця в центрі
так і на місцях в напрямку відновлення україн-
ської державности повинна зустрічати певну на-
шу піддержку і допомогу. До цієї праці кінче
треба притягати всі українські національні еле-
менти, що бачають щиро і чесне працювати
над утвердження гетьманської України. Але міні-
стерство внутрішніх справ не винемалоби свого
національного завдання, коли б не звернуло
серйозної уваги на ті елементні елементи, котрі
борються з нашою державністю. Представни-
ки крайніх лівих партій на підставах інтернаціо-
налізму провадять найінтенсивнішу працю, пря-
муючи нахабне обурювати нарідї добром загаль-
ної класової боротьби. Практичною ідеологією
їх елементів лихнується гасла революції і захо-
плення влади. Особи, котрі захоплювали владу
при допомозі різного роду „світлів“ і коміте-
тів, що грабували та винишли жарну людність,
не оджили ідеї грабування і насильства. З цим
ворогам суспільности міністерство внутрішніх
справ повинно провадити саму енергійну бо-
ротьбу і до цієї боротьби я вас закликаю.
На розвиток жаль мушу скомпанувати, що
в усіх українських існують течії, котрі рево-
люційне завдання влади і принцип соціаль-
ної інтернаціоналізму ставлять на перше місце.
На них треба дивитись як на посаонаціоналі-
стів. Тут націоналізм тільки оборонча бар'єр,
котрий не повинен вводити в блуд міністерство
внутрішніх справ.
Противонаціоналі та протидержавні еле-
менти існують й до інших здорових інсти-
туцій держави, як професійних свідок, неопера-
тивні, культурних і просвітних товариств і т. д.
На них треба жадного сумніву що до профе-
сійних свідок, не може бути здорового робітни-
чого руху без неопертивних нелицяних органі-
зацій жадного господарського життя — одначе
важливий в них верш за все збереження й захисту
інших державних інституцій міністерство вну-
трішніх справ повинно крикати всіх зусиль
до того, щоби ці інституції не були засвоєні,

за котрею коваються люди, що мають зовсім
інші цілі.
Те-ж саме треба сказати що до окремих
політичних партій. Українська держава може йти
по шляхови свого національного розвитку тіль-
ки при умові широкої політичної толерантно-
сти. Окремих політичних партій треба дати
цілковиту волю боронити свої ідеї й погляди.
В цьому питанні не може бути винятку й
для партій соціалістичних, котрі стоять на під-
вадних еволюційного розвитку соціалізму. Але
революційний соціалізм — явище протидержавне,
і приклад російської революції показав все без-
глузда революційного соціалізму. О скільки без-
глузда не має права претендувати на соціальне
будівництво, на стільки держава повинна бор-
тись з революційним соціалізмом.
Перед міністерством внутрішніх справ сто-
їть тяжке завдання впорядкування місцевого
життя. Певя державною роботою місцевих лю-
дей, коза працею земських і міських самовра-
двань місцеве життя неможливе, однак досвід
революції неказав, що місцева самоврядування,
збудоване на протидержавному виборному за-
коні, винишло місцеве господарство та привер-
нуло здорове господарче життя всьотв і міст
в боротьбу політичних програм.
Тепер внесено в раду міністрів закони про
вибори в земські та міські самоврядування, збу-
довані на широким демократичних, а не проти-
державних підставах і будем сподіватись, що
на місцях знову відновиться місцева господа-
рство та можуть рушити вперед місцева життя.
Без сумніву велику піддержку новому земсько-
му і міському самоврядуванню дасть „третій
елемент“, котрий в період самої завзяті рево-
люційної боротьби не зійшов зі своїх славних
постів і кінче треба вжити всіх заходів до то-
го, щоби цих ідейних працьовників села угра-
мати на своїх місцях.
Але шановне панство, головним завданням
міністерства внутрішніх справ має бути турбо-
та про село та біднішу міську людність. Цей
елемент новим ясьм бачити, що правительство
масамяред і виключно думас про них, що всі
сили державного судівництва направляє на у-
твердження народнього, а не класового добре-
буту.
Видалий правительство зисельний закон
дав широку спромогу селянам набувати землю.
Встановляючи 25-десятинну норму землеводо-
діння, закон поставив певну ідею параселяції
землевододиння. Загально відомо, що за час
війни й революції у селян зібрались великі за-
паси грошевих заощаджень. Це заощадження
селянство має цілковиту спромогу і повинно пе-
вернути на купно землі.
Представники місцевої влади не повинні
віднеситись до цього питання байдужо. Навпа-
ки вони повинні вжити всіх сил до того, щоби
допомогти всіма способами місцевій людности
в її природньому стремінні до набуття землі.
Тут потрібна велика творча праця і я прошу
вас звернути на не питання саму серйозну ува-
гу. Чи єтерше селяне розвічнуть чи при до-
помі державного земельного банку, чи власни-
ми силами кукувати землю, тим глибоше будуть
закладені підвалини національного будівництва.
Цілі кілька словесні я хочу відкреслити дин
основні методи праці міністерства внутрішніх
справ. Ваш практичний досвід, ваше широкє
знання є найліпшою заворукою того, що в силь-
ній праці ми розрішимо кою низку конкретних
питань, котрі стоять перед нами. Ще раз до-
звольте привітати вас і побіжати од душі у-
спіху як праці вашої наради так і вашій корят-
кій праці на місцях.

Фортяч у Дорощенка.

Київ, 21. серпня 1918.

Передучора 19. с. м. австро-угорський по-
сол гр. Фортяч був у міністерстві закордонних
справ і мав розмову з міністром справ закор-
донних Дорощенком в присутности українського
посла у Відні Липицького.
Розмова тяглась дві години.
Є чутки, що підчас цієї довгої розмови
порушено цілий ряд важливих питань
австроугорської політики.
Завтра 22 с. м. прибуде до Києва з Берліна
фінляське посольство з доктором Германом Гум-
мерусом на чолі.

Ливогуб у Берліні.

Наради у Гінце.

Київ, 22. серпня 1918.

З офіціальних джерел одержано у Києві
відомости, що 20-го серпня в Берліні відбула-
ся нарада голови української ради міністрів Ф.
Ливогуба з німецьким державним секретарем
закордонних справ фон Гінце.
По приватним відомостям нарада була
присвячена справам зовнішньої політики. Міні-
стри обмінялись думками по Кримській,
Бесарабській, Донській справам, а та-
кож по Холмській справі.
В нараді були зачелені також і інші спра-
ви, між иншим фінансово-економічні.

„Мінімальні“ домагання Поляків.

Львів, 24. серпня 1918.

Вчорашня „N. Fr. Presse“ подає інфор-
мації, які одержала від міродатних осіб з
польського мораліства. Зміст цих інфор-
мацій такий: Мн. Радивилл не поїхав до Ві-
дні з ніяким порученням, ані повноваженням,
тільки, аби поінформуватись і вислухати польські
домагання. З особливим натиском піднесено
у Відні, що тільки таке полагодження поль-
ської справи можна назвати відповідним, яке
введе в першій лінії Поляків. Вразді і
Поляки розуміють, що не все можна досягнути,
та що способ, в який освободженню Поль-
щу, дає їм певні витичні лінії, одначе з
мінімальних домагань не можуть зрезигнувати.
Сі домагання є: інтегральність конгресового
королівства, інтегральність Галичини,
безпосередня границя між Польщею і Росією,
і доступ до моря.
Другою важною справою є вибір ко-
роля Польща повинна і мусить свого ко-
роля свобідно вибрати, а тільки тоді можна
говорити про свобідний вибір, коли його не
накладається, від некрішкою т. зв. гаран-
тій, чи в який спосіб.
Усі результати Поляки, мовляв, знають, що
факт, що Польща освободжена наслідком побід
і жертв есередних держав, визначусь свобідний
волі Поляків динкі границі. Булоб напр. виклю-
чене волю Поляки задані волі ужили в сім
напрямі, аби залучитись знов в Росією, або
увійшли в зносини з одною з держав антанті.
На прийятті журналістів у Відні заявив
ки. Ялуш Радивилл, що є несправильно адоволе-
ний з розмови в президентом міністрів бар.
Гуссаревке а, який відхоркнув нову відповідність
його погляду на польську справу, з поглядом
гр. Буриана. Так само добре висказався ки.
Радивилл про свою розмову з угорським прези-
дентом міністрів д-ром Вежерес, який не за-

Був зазначити, що симпатії, які є між угорським і польським народами, улеклиши суцільно розуміння угорських політиків для польської справи. Також оба монархи австрійський і німецький докадали ширі симпатії і повне зрозуміння для польської справи, авернули увагу на бажання польського народу і на заходчі труднощі. В останніх часах повстало певне тамішення тому, що багато писалися в справі вибору короля і подако навіть імена кандидатів на польській престол. Супроти сего Польня сучася та сім становиши, що зати розважати: ауть проблем вибору короля, належить полагодити цілий ряд важких і важливіших справ. За зтиду точку зважеть тоти хоту, азу встало польське правительство при вінци втіня до Берліна і Відня.

На вишім вісци зважеть тн, Радкид, що звістки, що будетьсн понетаю австро-польську розвязку, не відповідють дійсности, бо таке полагодження польської справи остає і на далі однією з політичних можливостей.

Супроти положення, яке витворили наради в німецькій головній кватирі заховується польська преса двояко. Аквівістична, як варшавський „Moscior Polski" заявляє, що польська справа находиться в неспій фазі, яка „отвирає дилеко йдучи можливости", а пасивістична як „Gazeta Polska" висказує свою раадість, що на нарадах в німецькій головній кватирі не запало скотечне рішення і заявляє, що тевер нема ніякого начальною польського заступництва, а державна рада не має права заступати польського народу, бо сего є єдино упривисний сойм. Також в великою резервою ставиться львівське „Nowe Slovo" і заявляє, що полагодженне польської справи, яке уложено в німецькій кватирі не є встарчаюче, є навіть кроком взад, відповідьє німецьким анексіоністичним кругам і відбирвє всяку гарантію само стійного державного розвитку.

Б родів, де прибудуть 28. с. м. З відтам авто-мобілями об'їауть знищені місцевости Ладж-Серету аж по Тернопіль, по полудни вїдїають місцевости положені на лінії Мом-стирська—Тисмениця—Станіслав і мїаза до Бережан, оглянуть місцевости полежаєї на Сенювкою і поїдуть до Львова.

Ціаию подорожі є побачити місцеві відносини і пізнати безпосередно погляди і бажання інтересованих кругів. Представники протестельства приймуть в поєдинокіх місцевостях заступників населення.

Спільна рада міністрів

БУДАПЕШТ, 23. серпня (ТКБ). В суботу о 10. год. передполуднем відбудеться в міністерстві заграничних справ спільна рада міністрів, в якій возьмуть участь оба президенти міністрів, оболільні факсові міністри і оба міністри красної оборони.

В Італії і Альбанії.

ВІДЕНЬ, 23. серпня (ТКБ) Урядом: Австро-угорська воадушна ескадра виконала успішний напад на італійське поле збитт під Местре.

В Альбанії оружіні сили ген. полковника бар. Пфляцнер Бальтіна кинули неприятели на многих місцях з його перших становищ, взяли полонених і здобули гармати.

Змагання на Заході.

Повідомлення німецького генерального штабу з 23. с. м. досить:

Група кн. Рупрехта і ген. Бана: частими наступи ворога на північний захід від Відня і по обох сторонах Лі відперто а в противадах взяли ми полонених. Англіїці вчєр з цілої сили вели дальше наступи, які розпочалися 21. с. м. на віаніч від Анкр, а наліриком з цілої сили на фронт над Анхрою і на віаніч від Альберт, розширили свої наступи також на відтинок від Альберт до Сомми. Фактивним намагався неприятели перервати на фронт, однак се йому не вдалося, і він вчєр тажкі втрати.

На півні беротби на північний сїд від Варшави пруські дивізії в спєхуші з сїськими і баварськими полками, дождіючи неприятелих випадів, наперли на неприятелих між Маїрнеville і Маїршопт. Всюди стрінулися з розвіаючимся наступом неприятели і з його силами боевим погетівлем. Місцями відкинули ми неприятели на 9 км і через се рівняли пригатованя неприятели до завітрішних наступів. На Альберт і Соммію неприятели під дуже сильною сходовною огєнн розпочав наступ і поунувся через шлях Альберт-Брас в напрям сїднім, однак війська пруські, тєскі і вірвє-

За поділ Галичини і ратифікацію берестейського мира.

Бережани, 20. серпня 1918.

Дня 18. серпня відбулася в Лісниках, пов. Бережанн, віче, на якому вийшло більш 5 тисяч людей. Після полудня відкрив віче місцевий парох Впр. о. сов. Ю. Левинський та подав порядок рефератів. Перший з ряду промовляв посол Бережанщини п. Т. Старух — де в дуже в пристувій для селян промові вказав на політичне становище укр. народу в Галичині і в Австрії, пстїм звав посольський звіт з прїці послїдних місяців і вівїци поставив прийаті одескянам слїдуочї резолюції:

1. Віче рішучо протестує проти відволїкання ратифікації берестейського мира в Україною одиноким австрійським правительством.

2. Жадємо подїлу Галичини.

3. З обугеннем вятусемо політику австрійськых провідників за замір прилучення Холмщини і Підляша до Польші.

4. Віче одобрює перехід Укр. Парлямент. Репрезентації до обезоглядової опсїзії проти правительства.

5. Віче радїє ізза шасливого вресту нашої держави та кордоном і передає тамошним братьям ширї прївїти.

Потїм прємовляв о. сов. Ю. Левинський. В своїм рефераті представив економїчне положенне і ашого говну, вказав на безвїгачні поступования властей в нашіуми селянами, і подав екз'ївки, де і як шукати всмочи проти таких надужить. Опїсля подав реферат ряд найкочечїйших порад шо-до організації і відновлення наших товариств — а передовїм тов „Сіль. Господар" — і поставив громом одескїв прийаті слїдуочї резолюції:

1. Віче домагається розпарцельовення великих помістїей — бо без того не може розвинути ся ніяк рільне господарство в Галичині.

2. Жадємо вдержання ревїзїї в поїтї,

— де населенне ізза весних операцій має ледви 10 проц. в майна з перед війни — і де воно крайню бідне.

3. Віче жадає прїспїшевеня відбудови знищених сїд і скорого доставлення тим селям — як і всім иншим — господарськых знарядїв, без яких неможлива є всяка праця.

Послїдний реферат в. дир. М. Петрицького про стїн, шкільництво в бер. повіті відїав із-за неспогоди, тільки подано і прийато вібранїи резолюції:

1. Віче домагається від правительства негайного побудованя бараків в знищених селах на провіворичне примїщенне народних шкїл.

2. Домагаємося, щоб всі шкєли в укр. викладовою мовою були обсїджені тільки укр. силами.

3. Домагаємося негайного утворення народної 4 клас. шкєли в Бережанах з укр. викладовою мовою і перемїненя берєж. паралєльок в самостїйну укр. гімназію.

4. Віче жадає від правительства найскоршої відбудови знищених читальнь.

Богато гостей не могло висказати своїх бажань із-за несподїєного дошу, а вібрані по відспїванню „Вже воскресла Україна" — тїгнули в свої рїдні руйн-сєла нещасної Берещанщини. — Н. С.

Подорож міністрів по Галичині.

ВІДЕНЬ, 23. серпня. (ТКБ.) Міністер публичних робїт Гюман, міністер фїнансїв д-р Вілмер і міністер „для Галичини" Галєцкі прибудуть в недїлю, 25. с. м. до Кракова, аби удатися в подорож по Галичині. Вони відвіають Краків і окєлітє, Богумїлогїчї, лінію Дунаїця, на другїй дєнь відїдуть з Горлиць до

Спрїяло на стїльки, що коли прийшла резолюція, то вона не встала на Україні ні одної української часописи.

Розумїється, російська інтелїгенція тут не при чєму, старався один жандар, а інтелїгенція... стояла, дивилась і старанно пісовувала Українцєв російську газету, шкїльний підручник, тєври російського письменника. Тепєр обставини змінілись, і знов виходить нєчало.

Рїшучо не гадовленї на сей раз Росїяне. Коли жандар (прїпустїмо, шо тільки жандар) русїфікував Українцїв, боги нічого не протєстували.

Тєпер же, коли Українцєв заїкчувся, шо він від того, шо єб завнїаюмїтсь поперед російського з українським письменством, він став шєвїїстом і дїлуєм. Коли пішла мєза прєтє, шоєби українськых дітєй навчати в школах по українськи, підїався страшний галєс і стїли вивагати і статїстичних данях, і оквросу дітєй і батьків і... Бєг вїнає, до чото дїйде діло (а чи був коли серед уїтєлї-Росїян на Україні тєтїй, шо вїтав батьків, як вони стєвлять до навчання по російськи?)

Кєди в державних інстїтуціях стали вводити українську мєзу, сїлькн гайгых розєвє, суперечок і прокльонїа...

Власно кажучи для нас мало зрозумїлє, чото тут знїлюватїсь.

Хїба єто намагається учнів-Росїян вчити на українській мовї?

Хїба дійсно єто вєдє позодем на російську культуру?

Власно Українцї новїм не збїгаютьсь застєювати собі чїю-будь чужу культуру. Нашє гадєння — розвивати свою власну українську культуру, а при току, розумїється, брати і од сусїдїв то, шо нам заєається гартїм того, шоєб його брати. Але брати ми хочємо самї, по сво-

йому смакєві і своїму власному розумїнню, а вєсім не маємо на метї брати обовязково то, шо нам дають.

Ми зовсїм не збїраємося відкизвати ні російського письменства (в якому не менше єб ємо цїнного і корисного, як і самї Росїяне), ні науки, ні мистецтва, але ми рїшучо відволїаємося од старєго порядку, шоєб не вєдє навчалося настїрливо, на кожнєму мїсці, повнєчї і на школу нашїй „малїй" культурї.

Попрохаємо дати нам своєї і зєлїтє без дружїїк порад.

Тільки про це вїдє розмова. І до чото тї дїяментациї, істеричні вигукї, галєсуганї?

Нїкого Українцї не гївїтєть і гїтїтєть не збїрається.

„Сєбає закопїна" в току, шо у російського уряду була погана звичка користатїся культурєю, як одним з найсїльїйших засобїв в боротбї політичїй і націоналїй, одних і таких засобїв, які непєрне мєжуть досєсти і вєнєть кїнєц прїводять до цїлюватїа агїтєцїї, цїлюватїого гнїшевеня нашїй, як такої, в данєму випадку, нецїї української.

З культурєю російською в токуїй пєгїядї, в такїй ролї, Українцєв повинєн боротїся і будє боротїсь.

Щє не хутко російськїй „культураїст" рїдїлїтьсь в думкєю, шо він є прєдставнєць „шої" культурї, наукочї нашї і шо, культурєю висловїлїючись, „хєтєлє гадє уїтї", а сєва є в тїм не покїнчїть, дотї і прє „вїрїє стїлькї" тї" можемо тільки вїрїати.

Дотї будуть тїгнути ся безкочєннї сєвєрєкї, лайкї, власнє облізання вєснїк...

Д. Бучач.

Єдиний фронт російської культури проти України.

(Конець).

„Національний гетїй" умертвлявся на Україні шодня на протєвї десїткїв і сотєнь лїт і, коли він ще жїє, то це означає тільки велику його мїць і житєвдатїсть.

І хїба єже такі нічого в цих „похєроннїх" справах поставити в вровнїу російському суспїльству?

Звичайно, російськїи публїцистїи нїколи гаять час на такі дїбїнїцї, а зтїлоє бн їх одїслати хоч-бн до анкетї, ага в сїй час прєва дїляєся редакцією „Українськїй Жїзнь" серед видатних політичнїх дїячїв і вчєрнїх.

Вона дєє досєтє навчєючу картинку відношеня російськых інтелїгентїв без рїжнїїї партїї і політ-чїнїх переконань до націоналїної української справи.

Звичайно, мїнїютьсь часи, мїнїютьсь і людє, а разом в тїм і думкї людєй і лєш тї єто вчєра не вїднїяєлє прага Українцїв на свою гїмназію, — тєпер (шїро чи не шїро, — то другє питаннє) може не від того, шоєвї вклатї участь в будуваннїу держави української, але то нас не обходїть: мєло хїкі метаморфозї в людєвї (а особлєво російськїми інтелїгентїами) бувають.

Мєжє більш цїкаєу картинку зєвнїють в сєбє тї „їсторї", які в сїй час творїтьсь на Україні Тїмчасовим Урядом: всі ці „згодї", вїдетськї протєстї, доноєсї і брєжнї, заважє на генєральнїй сєкрєтарїят, мїнуїловськє „українськї зацї"...

Чи-ж не єво, шо вєє, почїнаючи од часїє Валуєва, спрїяло „мирнєму сїлїантїїю" двєв культур — двєх нашїй.

